

05. august 2014 23:00 AF: [Egon Kjøller](mailto:egon.kjoeller@nordjyske.dk) egon.kjoeller@nordjyske.dk

Svovlbrinte er ekstremt farligt

Ulykker med gasarten er blevet yderst sjældne i fiskeriet. Landbruget kæmper stadig

NORDJYLLAND: - Det er dødsdøende giftigt!

Advarslen fra arbejdsmiljøkonsulent Christina Edstrand, Videncenter for Landbrug, er klar:

Svovlbrinte skal man undgå. Altid.

Mandag omkom to fiskere i Strandby under losning af en last industrifisk, og en tredje mand blev alvorligt forgiftet. Forløbet er karakteristisk for ulykker med svovlbrinte: En mand kommer i problemer i et lastrum eller en gyllebeholder, og makkeren forsøger, helt instinktivt, at hjælpe, og begge kommer galt afsted.

- Heldigvis sker det meget, meget sjældent i fiskeriet. Jeg husker ikke selv noget tilfælde, siger direktør i Fiskeriets Arbejdsmiljøråd, Flemming Nygaard Christensen.

Den konkrete ulykke vil han ikke kommentere på.

- Det er en dybt tragisk hændelse, forfærdelig for de efterladte, og dem bestræber vi os nu på at etablere en opbakning for. Men jeg kender ikke detaljerne i ulykken, understreger han.

Sumpgas lammer

Svovlbrinte (også kaldet sumpgas, kemisk formel H₂S) kan dannes, hvor svovlholdigt organisk materiale nedbrydes under iltfrie forhold. Det lugter som rådne æg, men ved høje koncentrationer lammes lugtesansen, så lugt ikke kan tjene som advarsel om giften.

Men risikoen er kendt i både fiskeri og landbrug, og der har i mange år eksisteret en vejledning fra Arbejdstilsynet om losning af industrifisk på skibe i havn.

Den foreskriver bl.a.:

"Under losningen skal der være egnede ventilatorer, der forsyner lastoptagerne med frisk luft, så de ikke udsættes for sundhedsfarlige luftarter eller iltmangel.

Før nogen går ned i et lastrum, skal det sikres, at der er tilstrækkelig ilt. Dette kan gøres ved anvendelse af iltmåler. Prøven skal gentages jævnligt, når nogen opholder sig i lastrummet.

Såfremt det - uanset at ovenstående foranstaltninger træffes konstateres, at der er fare for, at luften i lasten indeholder luftarter som fx kuldioxid, svovlbrinte m.v. eller aerosoler med aminer og endotoksiner i sundhedsfarlige koncentrationer, eller luften i lasten har for ringe iltindhold, skal lasten afvises.

I tvivlstilfælde må der ikke losses, før Arbejdstilsynet har vurderet arbejdsforholdene".

Kursus i sikkerhed

Formand for fagforeningen 3F Frederikshavn, Morten Dalberg, bekræfter, at svovlbrinte-ulykker ved lastoptagning i industrifiskeriet er blevet sjældne.

- Vi har i 3F har ikke oplevet det i årevis, for de folk, der arbejder med lastoptagning er uddannet til det og kommer regelmæssigt på kursus.

Uden at kommentere konkret på ulykken i Strandby, udtrykker han frygt for, at det sikkerhedsniveau kan gå tabt som konsekvens af opsigelsen af 20 lastoptagere på havnen i Skagen i forsommeren.

Ny information til landbruget

I landbruget sker der stadig en ulykke med svovlbrinte en gang hvert eller hvert andet år, vurderer Christina Edstrand fra Videncenter for Landbrug.

Ulykkerne sker typisk i gyllebeholdere eller fortanke, men kan i princippet ske i hele gyllesystemet.

- Men vi har haft fokus på det i rigtig mange år, og langt de fleste overlader det til professionelle med det rette udstyr til at gå ned i gyllebeholdere, oplyser hun.

Et nyt informationsmateriale er undervejs fra Branchemiljørådet for det grønne område.

En central foranstaltning er brugen af beskyttelsesudstyr med friskluft-tilførsel.

Flere risikofaktorer

- Svovlbrinte giver meget lille sikkerhedsmargen, understreger overlæge ved Arbejdsmedicinsk Afdeling på Sydvestjysk Sygehus, overlæge Jørgen Riis Jepsen.

Han kender heller ikke til de konkrete omstændigheder ved ulykken i Strandby, men gør som andre kilder opmærksom på det meget varme vejr og hav kan have forstærket risikoen for dannelse af svovlbrinte i lasten.

Han peger på en tredje, mindre kendt kilde til forgiftning til søs eller ved losning:

- Ved transport af træflis eller træpiller kan der opstå både kuldioxid, kulilte og metan, og ikke blot i lastrummene, men også i andre rum på skibet, fortæller han.

Et svensk forskningsarbejde satte fokus på emnet efter en dødsulykke i Helsingborg i 2006. Allerede dengang blev omkring 40 procent af verdens produktion af træpiller transporteret længere eller kortere afstande til søs.